

DOI: 10.7251/GFP1707171G

UDC: 341.1/8

Originalni naučni rad

Datum prijema rada:
2. jun 2017.

Datum prihvatanja rada:
27. jun 2017.

Međunarodnopravni značaj ugovora o sjedištu za funkcionisanje međunarodne organizacije u državi domaćinu

Rezime: Članak razmatra međunarodnopravni značaj ugovora o sjedištu (eng. Headquarters Agreement), zaključenog između međunarodne organizacije i države domaćina, za funkcionisanje i ostvarivanje misije jedne međunarodne organizacije kao entiteta koji ima svoj centar djelovanja u državi domaćinu. U tom smislu, analizira se teorijski okvir i praktična dostignuća koja bi trebala da budu riješena putem ugovora o sjedištu. Nakon analize relevantne međunarodne prakse i uzimanjem u obzir činjenice da u svijetu egzistira veliki broj međunarodnih organizacija, različite prirode i osnovanih sa različitim zadacima, nije moguće konstatovati da savremeno međunarodno pravo poznaje jedinstven obrazac koji bi odredio sadržinu ugovora o sjedištu. Ipak, konkretna rješenja, iako produkt direktnih pregovora između strana ugovornica, tretiraju određene elemente koji su svojstveni većini ugovora o sjedištu. Tako nastali zajednički minimalni sadržaj ugovora o sjedištu se tiče privilegija i imuniteta ugovorenih u korist međunarodne organizacije, statusa službenih lica međunarodne organizacije, njenog pravnog subjektiviteta u pravnom sistemu države sjedišta i sl.

Ključne riječi: međunarodne organizacije, međunarodno javno pravo, ugovor o sjedištu, privilegije i imuniteti, međunarodni službenici.

Doc. dr

Duško Glodić

*Fakultet pravnih nauka,
Panevropski univerzitet Apeiron
Banja Luka, Rukovodilac
programa, Regionalna škola
javne uprave (ReSPA)
dusko.glodic@icloud.com*

Stavovi izneseni u ovom radu odražavaju isključivo lične stavove autora i ne mogu se smatrati stavovima organizacije u kojoj je autor zaposlen.

UVODNE NAPOMENE

Međunarodne javne (međuvladine) organizacije, kao subjekti nastali na osnovu međunarodnih ugovora,¹ kojima se stvara novi subjekt međunarodnog prava,² djeluju i ostvaruju ciljeve, zbog kojih su osnovane, a u okviru međunarodnopravnog poretka. Međunarodne organizacije svoje funkcije realizuju, prije svega, u pogledu država članica. Ipak, bez obzira na njihovu multilaterlanu dimenziju, svaka međunarodna organizacija, po pravilu, ima svoje sjedište, kao centralu svog administrativnog aparata. Pri tome, međunarodne organizacije svoju misiju ostvaruju na osnovu ciljeva i funkcija koje su im

¹ Dailier, P., Forteau, M., Pellet, A. (2009). *Droit international public*, Paris: LGDJ, p. 644.

² CIJ, Avis du 8 juillet 1996, *Licéité de l'utilisation des armes nucléaires*, Rec., p. 75.

povjerile države članice, putem određenih ovlaštenja koja su utvrđena u ugovoru o uspostavljanju organizacije.³ Da bi ove ciljeve ostvarivale nezavisno, bez bilo kakvog političkog ili drugog uticaja, međunarodnim organizacijama se moraju pružiti određene garantije međunarodnopravne prirode.

Posebno značajan odnos u kojem se međunarodnoj organizaciji moraju pružiti ovakve garantije, jeste odnos sa državom domaćinom na čijoj je teritoriji smješten sekretarijat, odnosno, administrativni aparat međunarodne organizacije. Naime, budući da su međunarodne organizacije neteritorijalni entiteti, koji su nezavisni na međunarodnom planu, njihovo sjedište je smješteno na teritoriji jedne države ili više država, zavisno o d organizacije u pitanju, a ova se država označava kao država domaćin (eng. Host State). Zbog toga, jedan od važnijih odnosa u koji ulazi međunarodna organizacije jeste odnos sa državom domaćinom. S obzirom na značaj ovakvog odnosa, postoji potreba da on bude uređen posebnim pravnim režimom. Međunarodna praksa pokazuje da se ovaj odnos uređuje putem ugovora o sjedištu čije su strane ugovornice, po pravilu, međunarodna organizacija i država domaćin.⁴ Predmet ovog članka je da ispita međunarodnopravni značaj ugovora o sjedištu koji međunarodna organizacija zaključuje sa državom domaćinom radi definisanja uslova njenog funkcionisanja u državi domaćinu. Da bi se ova problematika sveobuhvatno razmotrila, na prvom mjestu ćemo odrediti pojam ugovora o sjedištu, a zatim ćemo sagledati koja pitanja, prema postojećoj međunarodnoj praksi, se po pravilu regulišu ovim međunarodnim ugovorom.

UGOVOR O SJEDIŠTU (HEADQUARTERS AGREEMENT) KAO AKT MEĐUNARODNOG PRAVA

Međunarodna organizacija, kao poseban subjekt međunarodnog prava, ima potrebu da se pravnim sredstvima garantuje njena nezavisnost i sloboda djelovanja na teritoriji države domaćina. Određene garantije međunarodnopravne prirode moraju se dati u pogledu njene imovine, službenih lica, predstavnika država članica, kao i nekih praktičnih pitanja u vezi sa kretanjem, komunikacijama i zaštitom administrativnog sjedišta.

Budući da se sjedište međunarodne organizacije nalazi na teritoriji suverene države, njen odnos sa državom domaćinom je posebno značajan imajući u vidu sve instrumente, materijalne i formalne prirode, kojima raspolaže jedna država i koje ona može da primjeni na sva lica, fizička i pravna, koja se nalaze na njenoj teritoriji. Stoga, međunarodna organizacija posebno ima potrebu da bude zaštićena od svakog vida uplitanja države domaćina u njeno funkcionisanje. Takođe, međunarodna organizacija ima potrebu da sama uredi određena pitanja od značaja za svoje funkcionisanje putem akata koje donose njeni organi i da obezbijedi izuzeće od primjene zakonodavstva države domaćina i djelovanje njenih organa u pogledu svog sjedišta i svojih službenih lica. Drugim riječima, potrebno je uspostaviti takav režim koji će isključiti, a u pogledu nekih pitanja, ograničiti jurisdikciju države domaćina nad međunarodnom organizacijom imajući u vidu potrebu da međunarodna organizacija djeluje slobodno i nezavisno, na način utvrđen njenim konstituirajućim ugovorom.

³ Schreuer, C. (1993). „The Waning of the Sovereign State: Towards a New Paradigm for International Law?“, *European Journal of International Law*, Vol. 4, p. 451.

⁴ V. Dailler, P., Forteau, M., Pellet, A. (2009). *Op.cit.*, p. 675.

Međunarodnopravna strana ove problematike se u praksi međunarodnog organizovanja i odnosa sa državom domaćinom rješava putem djelimične analogije sa statusom koji se priznaje diplomatskim predstavništvima u državi prijema. Ipak, ova tematika nije tako detaljno razvijena kao pitanje diplomatskih odnosa koje je u toku XX vijeka kodifikovano, već je pretežno pokrivena određenim brojem pravila, inspirasana primjerima određenog broja univerzalnih međunarodnih organizacija, koja svoju definitivnu sadržinu dobijaju putem ugovora o sjedištu (eng. *Headquarters Agreement*) koji se zaključuje sa državom domaćinom.⁵ Teorija nije jedinstvena u stavu da postoji skup običajnih normi koji uređuje ovo pitanje, ali određena ustaljenost nekih odredaba se može uočiti kroz primjere ugovora o sjedištu. Takođe, nije jednostavno ovo pitanje ni tretirati na uniforman način, jer između konkretne međunarodne organizacije, a sve organizacije imaju specifičnosti u pogledu povjerenih im funkcija i zadataka, kao i potrebnih instrumenata za njihovo provođenje, i države domaćina se razvija poseban i specifičan odnos koji, samo načelno i okvirno, može da slijedi određene modele koji su prisutni u međunarodnoj praksi.⁶

Dakle, međunarodne organizacije, kao subjekti međunarodnog prava, imaju sposobnost da zaključuju međunarodne ugovore u mjeri u kojoj se to podudara sa njihovim ciljevima, odnosno nadležnostima koje su im dodijelile države članice. Većina osnivačkih ugovora predviđa ovlaštenje međunarodne organizacije, za koje bismo mogli konstatovati da predstavlja i obavezu za predstavnike međunarodne organizacije, da svoje odnose sa državom domaćinom uredi putem ugovora o sjedištu, tako da, koliko god da je ugovorna sposobnost neke organizacije ograničena, izvjesno je da će najveći broj organizacija zaključiti barem jedan međunarodni ugovor, a to je ovaj sa državom domaćinom. Ovim međunarodnim ugovorom se definišu specijalni odnosi koji postoje između međunarodne organizacija i države domaćina, koja može ali i ne mora biti članica međunarodne organizacije u pitanju.⁷ Ugovor o sjedištu, u suštini, predstavlja međunarodnopravnu formalizaciju spremnosti države domaćina da, djelujući kao suvereni teritorijalni entitet, izražavanjem pristanka da se obaveže na međunarodnom planu, učini određene ustupke međunarodnoj organizaciji, koja, sa svoje strane, nije teritorijalni entitet, ali u pogledu kojeg je utvrđeno, da će imati svoje administrativno sjedište na teritoriji određene države. Stoga, ugovor o sjedištu treba da utvrdi takav pravni režim kojim će se nedvosmisleno i izričito definisati ograničenje suverenih ovlaštenja države domaćina u pogledu međunarodne organizacije. Konsenzualni karakter ugovora o sjedištu i njegova obavezujuća priroda u smislu međunarodnog prava pružaju garanciju da će država domaćin, prihativši ograničenje svojih suverenih prava, omogućiti nezavisno djelovanje međunarodnoj organizaciji kao samostalnom međunarodnopravnom subjektu.

Ugovor o sjedištu je, po pravilu, bilateralni međunarodni ugovor, koji zaključuju, u ime međunarodne organizacije, šef njenog sekretarijata, ali nakon pribavljen saglasnosti upravnih struktura, a u ime države domaćina, ovlašćeni predstavnik vlade. Ugovor o sje-

⁵ Brownlie, I. (2001). *Principles of Public International Law*. Oxford: Oxford University Press, pp. 682-683.

⁶ Klabers, J. (2009). *An Introduction to International Institutional Law*, Cambridge: Cambridge University Press, p. 140.

⁷ Thomas, M.A. (1990). "When the Guests Move In: Permanent Observers to the United Nations Gain the Right to Establish Permanent Missions in the United States," *California Law Review*, Vol. 78, p. 200.

dištu definiše nekoliko grupa pitanja o kojima se detaljnije govori u sljedećim redovima. Međutim, poseban status određenih međunarodnih organizacija, je uređen i konvencijama koje tretiraju materiju privilegija i imuniteta, a čije su ugovornice sve države članice organizacije u pitanju. Takav je slučaj, prije svega sa Ujedinjenim nacijama i specijalizovanim agencijama.

PRIVILEGIJE I IMUNITETI MEĐUNARODNE ORGANIZACIJE U DRŽAVI DOMAĆINU

Najvažniji set pitanja koja se posebno uređuju ugovorima o sjedištu su privilegije i imuniteti koji se priznaju u korist međunarodne organizacije, njenih službenih lica i po potrebi eksperata koji djeluju na zahtjev međunarodne organizacije. Posmatrano sa istorijske perspektive, privilegije i imuniteti su se razvili kao instituti međunarodnog prava u međunarodnoj praksi, a u vezi sa posebnim statusom koji se mora priznati stranoj državi i u vezi sa djelovanjem diplomatskih predstavnika stranih država. Teoretski osnov za utvrđivanje ovih privilegija i imuniteta je vremenom evoluirao, tako da su se u praksi koristila različita učenja, preko teorije eksteritorijalnosti, teorije reprezentacija, sve do teorije funkcionalnosti.⁸ Kao takvi, imuniteti se shvataju kao garantije zaštite suvereniteta jedne države, i lica koja postupaju u ime države, kada nastupaju prema drugim suverenim entitetima i odražavaju praktičnu stranu principa *par in parem non habet imperium*.⁹

Pitanje privilegija i imuniteta je posebno značajno za diplomatske odnose i u tom kontekstu se ovoj materiji posvećuje naročita pažnja, kako na normativnom, tako i na praktičnom planu. U suštini, razlog postojanja privilegija i imuniteta diplomatskih predstavnika ogleda se u potrebi da se omogući nezavisnost djelovanja diplomatskih predstavnika i agenata u odnosu prema organima države kod koje su akreditovani. Slično tome, nakon što su uspostavljene prve međunarodne organizacije savremenog tipa, preuzeta je ova logika i potreba da se omogući nezavisno djelovanje međunarodne organizacije, kao takve, i službenih lica organizacije.¹⁰

Sasvim opravdano se postavlja pitanje na koji način bi se moglo dati pravno obrazloženje za postojanje ovih privilegija i imuniteta. Klabers navodi da se ovo pitanje može posmatrati kroz prizmu funkcionalne nužnosti (eng. *functional necessity*). Ovaj autor pojam funkcionalne nužnosti objašnjava na sljedeći način: „organizacije uživaju takve imunitete koji su nužni za njihovo efektivno funkcionisanje: međunarodne organizacije uživaju ono što je neophodno za obavljanje njihovih funkcija i ispunjavanje njihovih ciljeva.“¹¹ Klabers, nadalje, ističe da je teorija funkcionalne nužnosti imala djelimičnu, ali ne i generalnu, po-

⁸ Amerasinghe, C.F. (2005). *Principles of the Institutional Law of International Organizations*. Cambridge: Cambridge University Press, p. 315.

⁹ Dailler, P., Forteau, M., Pellet, A. (2009). *Op.cit.*, p. 497.

¹⁰ Klabers, J. (2009). *Op.cit.*, pp. 131-132. Diez de Velasco Vallejo, M. (2002). *Les organisations internationales*. Paris: Economica, p. 54.

¹¹ Klabers, J. (2009). *Op.cit.*, p. 132. V. npr. član 105. Povelje Ujedinjenih nacija koji predviđa: „1. Organizacija uživa na teritoriji svakog svog člana one privilegije i imunitete koji su potrebni za postizanje njenih ciljeva. 2. Predstavnici članova Ujedinjenih nacija i službenici Organizacije uživaju isto tako privilegije i imunitete koji su potrebni da samostalno obavljaju svoje funkcije u vezi sa Organizacijom.“ UN Charter, <https://treaties.un.org/doc/publication/ctc/uncharter.pdf>, 3.5.2017.

tvrdi u sudskoj praksi pred sudovima nekih država. Suština ove teorije se ogleda u njenoj povezanosti sa svrhom i funkcijom međunarodne organizacije jer se čini prihvatljivim da međunarodna organizacija treba da obavlja zadatke koji su joj dodijeljeni bez uplitanja nekih drugih sila. Ova nezavisnost se mora, prije svega, garantovati u odnosu na državu domaćina, u kojoj se nalazi sekretarijat međunarodne organizacije, i koja je u stanju, *via facti*, da ostvaruje uticaj na djelovanje organizacija u značajnoj mjeri.¹²

U sličnom maniru Amerasinghe naglašava: „Međunarodne organizacije uživaju privilegije i imunitete u cjelini zbog toga što su neophodni za ispunjavanje njihovih ciljeva i funkcija. Budući da je osnov takvih privilegija i imuniteta funkcionalan, organizacijama se dodjeljuju i one mogu da očekuju jedino one privilegije i imunitete koji su im neophodni za tu svrhu.“¹³

Iako bi se činilo da smislenost teorije funkcionalne nužnosti, koja se može jednostavno dokazati na teorijskom planu, znači da će se ista primjenjivati kao vodeći princip prilikom zaključivanja konkretnih ugovora kojima se garantuju privilegije i imuniteti za međunarodne organizacije, uključujući i ugovore o sjedištu, takav zaključak nije jedinstveno i bezrezervno prihvaćen u praksi. Naime, svaki konkretni ugovor o sjedištu predstavlja ishod pregovora strana ugovornica. Država domaćin se, osim što uzima u obzir uporednu praksu, takođe vodi svojim interesima prilikom definisanja pozicije koju će zastupati tokom pregovora sa međunarodnom organizacijom. S druge strane, međunarodna organizacija zastupa potrebu da omogućí nesmetano obavljanje svojih funkcija u skladu sa osnivačkim ugovorom uz onemogućavanje države domaćina da se upliće u realizovanje njene misije. Pitanja o kojima se posebno vode pregovori su pitanje finansijske i poreske politike, slobode ulaska i boravka službenika međunarodne organizacije i članova njihovog domaćinstva, slobode djelovanja međunarodne organizacije i prioriteta prilikom pružanja određenih komunalnih i drugih usluga, i sl. Sve ove teme podliježu pregovaračkom procesu uz veliki stepen diplomatske senzibilnosti i prestiža koji određena država ostvaruje zbog postojanja sjedišta jedne međunarodne organizacije na njenoj teritoriji.¹⁴

Države, uglavnom, imaju tendenciju da međunarodne organizacije, kada je u pitanju utvrđivanje nekih privilegija i imuniteta i u mjeri u kojoj je to moguće, tretiraju po uzoru, ali ne uz totalnu analogiju, kao diplomatska predstavništva. Pri tome, razlika se jasno povlači između osnova i prirode diplomatskih privilegija i imuniteta koji su apsolutnog karaktera i zasnivaju se na principu suverene jednakosti države prijema i države odaslanja, dok su privilegije i imuniteti utvrđeni u korist međunarodne organizacije i njenih službenika funkcionalnog karaktera i tiču se samo službenih akata i radnji preduzetih u službenom svojstvu, kao i onih pitanja koja su od značaja za djelovanje međunarodne organizacije. Što se tiče diplomatskog prava i diplomatskih odnosa, savremeno međunarodno pravo poznaje sveobuhvatan sistem odredaba, konvencionalne i običajne prirode, koja rješavaju ovo pitanje.¹⁵

¹² Klabers, J. (2009). *Op.cit.*, p. 133.

¹³ Amerasinghe, C.F. (2005). *Principles of the Institutional Law of International Organizations*. Cambridge: Cambridge University Press, p. 316.

¹⁴ Klabers, J. (2009). *Op.cit.*, p. 134.

¹⁵ V. Brownlie, I. (2001). *Op.cit.*, pp. 682-684;

Za razliku od diplomatskih odnosa, pitanje privilegija i imuniteta i odnosa međunarodne organizacije sa državom domaćinom, nije riješeno na jedinstven način u međunarodnom pravu niti bi se moglo govoriti da postoji set običajnih normi. Prije bi se moglo reći da se ova materija uređuje po uzoru na neke primjere univerzalnih konvencija, kao one koje se odnose na Organizacije Ujedinjenih nacija i specijalizovane agencije,¹⁶ ali uz utvrđivanje određene analogije sa imunitetima i privilegijama koje se priznaju u diplomatskim odnosima. Ipak, sljedeća razlika koju treba uočiti odnosi se na reciprocitet koji je imanent diplomatiskim odnosima, jer države uzajamno priznaju privilegije i imunitete, dok, u pogledu međunarodnih organizacija, nije moguće prepoznati ovakav imunitet u odnosu na državu domaćina, osim u nekom globalnom kontekstu po kojem bi se i od drugih država, koje bi bile domaćin nekoj drugoj organizaciji, očekivalo da priznaju isti set privilegija i imuniteta.¹⁷

Imajući u vidu funkcionalnu prirodu privilegija i imuniteta, primjena ugovora o sjedištu, ukoliko dođe do pozivanja na privilegije i imunitete, ne izgleda tako jednostavna kao kada se radi o diplomatskim imunitetima jer je potrebno utvrditi da li je određeno djelo učinjeno u vršenju službene dužnosti. Naime, da bi se ustanovilo da li u određenoj konkretnoj situaciji ima mjesta primjeni imuniteta, odnosno da zbog postojanja imuniteta na konkretnu situaciju nije moguće primijeniti nacionalne propise države domaćina, postavlja se pitanje prirode akta koji je počinio službenik međunarodne organizacije, odnosno akta koji se može pripisati samoj međunarodnoj organizaciji kao subjektu unutrašnjeg prava. Kao na odlučujući momenat treba se osvrnuti na pravilo da se imuniteti priznaju u pogledu službenih akata, odnosno djela počinjenih u vršenju službenih radnji. Ovdje se postavlja pitanja o tome kada se može smatrati da je neko djelo službenog karaktera i u okviru ovlašćenja i funkcija koje pripadaju međunarodnoj organizaciji u pitanju. Virtuelno, ovaj imunitet bi mogao biti apsolutnog karaktera sve dok se dokaže da je pojedini akt, koji bi bio predmet razmatranja, službeni akt organizacije. Takav pristup bi mogao postati apstraktan jer ko bi trebalo da utvrdi u takvoj situaciji da li je neki akt službenog karaktera i učinjen u skladu sa postupcima i pravilima međunarodne organizacije, osim ukoliko su u pitanju neka djela za koja je očigledno da ne mogu imati službeni karakter u smislu funkcija međunarodne organizacije u pitanju. Klabers na ovu dilemu nudi sljedeći odgovor koji nam se čini prihvatljivim: „Organizacije mogu jedino da djeluju u okviru svojih ovlašćenja – sve drugo je *ultra vires*. Pošto će se imunitet dodijeliti jedino za službena akta, slijedi da je obim aktivnosti počinjenih *intra vires* jednak obimu službenih akata organizacije. Dakle, imunitet će po definiji obuhvatiti sva akta organizacije. Ovo elegantno obrazloženje počiva na pretpostavci da organizacije nikada ne počinu akta koja bi se mogla smatrati da su *ultra vires*.“¹⁸

¹⁶ V. Convention on the Privileges and Immunities of the United Nations of 13 February 1946, *UN Treaty Series, Vol. 1, 1946-1947*; Convention on the Privileges and Immunities of the Specialised Agencies of 21 November 1947, *UN Treaty Series, Vol. 33, 1949*; General Agreement on Privileges and Immunities of the Council of Europe of 2 September 1949, *European Treaty Series, No. 2*; Amerasinghe, C.F. (2005). *Principles of the Institutional Law of International Organizations*. Cambridge: Cambridge University Press, p. 316; Brownlie, I. (2001). *Principles of Public International Law*. Oxford: Oxford University Press, pp. 682-683.

¹⁷ Amerasinghe, C.F. (2005). *Op.cit.*, p. 317.

¹⁸ Klabers, J. (2009). *Op.cit.*, p. 149.

Ako se pitanje privilegija i imuniteta posmatra sa materijalne, tj. sadržinske, strane moguće je uočiti da se po pravilu ponavlja nekoliko vrsta privilegija i imuniteta koji se ustanovljavaju u međunarodnopravnim dokumentima, a u vezi sa djelovanjem pojedinih međunarodnih organizacija. Na prvom mjestu, relevantna akta utvrđuju nepovredivost prostorija koje pripadaju međunarodnoj organizaciji, što znači nemogućnost ulaska organa države sjedišta bez prethodne saglasnosti šefa administrativnog aparata međunarodne organizacije. Slično ovome, predviđa se i nepovredivost službene dokumentacija i arhiva međunarodne organizacije.¹⁹ Zatim, po pravilu, se predviđa niz imovinskih, finansijskih i fiskalnih imuniteta – sloboda svojine nad imovinom, oslobađanje od obaveze plaćanja direktnih poreza, oslobađanje od obeveze plaćanja carine na dobra uvezena u službene svrhe, oslobađanje od poreza na promet, pod određenim uslovima, sloboda finansijskih transakcija sa inostranstvom i valutne konverzije.²⁰

Za slobodno djelovanje međunarodnih organizacija i sprečavanje uplitanja države domaćina u njeno poslovanje, na prvom mjestu treba istaći imunitet u odnosu na sudske postupke i mjere izvršenja nad imovinom i dobrima međunarodne organizacije. Tako je Konvencija o privilegijama i imunitetima Ujedinjenih nacija predvidjela: „Ujedinjene nacije, njihova imovina i dobra, bez obzira gdje se nalaze i u čijem posjedu, uživaju imunitet od sudskog postupka, osim u onoj mjeri u kojoj su se izričito odrekle imuniteta, u posebnim slučajevima. Međutim, podrazumijeva se da se odricanje od imuniteta ne proširuje na mjere izvršenja.“²¹

Sljedeće vrste imuniteta i privilegija se utvrđuju u korist službenika međunarodne organizacije, predstavnika država članica u organima međunarodne organizacije i eksperata koje angažuje međunarodna organizacija, a koji nemaju status njenih službenika, za obavljanje određenih zadataka. Privilegije i imuniteti u korist ovih lica se, po pravilu, odnose na slobodu kretanja i ulaska u državu domaćin, solobađanje obaveze pribavljanja boravišne dozvole za službenika i članove njihovog domaćinstva, pravo na repatrijaciju u kriznim situacijama, oslobađanje od poreza na prihode dobijene od strane organizacije, carinska

¹⁹ Diez de Velasco Vallejo, M. (2002). *Op.cit.*, p. 54. Uporedi, npr. Article II, Agreement between the United Nations and the United States of America regarding the Headquarters of the United Nations of 26 June 1947; Section 15, Agreement between the Republic of Austria and United Nations regarding the Seat of the United Nations in Vienna of 29 November 1995, UN Treaty Series, Vol. 2023; Article VI, Agreement between the International Atomic Energy Agency and the Republic of Austria regarding the Headquarters of the International Atomic Energy Agency of 11 December 1957, INFCIRC/15, 1959.

²⁰ Article VIII, Agreement between the International Atomic Energy Agency and the Republic of Austria regarding the Headquarters of the International Atomic Energy Agency of 11 December 1957, INFCIRC/15, 1959; Sections 4 – 8, Convention on the Privileges and Immunities of the United Nations of 13 February 1946, *UN Treaty Series, Vol. 1, 1946-1947*; Sections 24 – 28, Agreement between the Republic of Austria and United Nations regarding the Seat of the United Nations in Vienna of 29 November 1995, UN Treaty Series, Vol. 2023

²¹ Section 2, Convention on the Privileges and Immunities of the United Nations of 13 February 1946, *UN Treaty Series, Vol. 1, 1946-1947*. Slična formulacija i kod Section 19, Article VI, Agreement between the International Atomic Energy Agency and the Republic of Austria regarding the Headquarters of the International Atomic Energy Agency of 11 December 1957, INFCIRC/15, 1959.

oslobađanja u pogledu određenih dobara, i ostala prateća prava.²² Treba istaći da se fiskalni imuniteti i poreske i carinske olakšice uglavnom ne definišu u korist službenih lica koji su državaljani države domaćina ili na njenoj teritoriji imaju stalni boravak. Utvrđivanje imuniteta ove vrste u korist ovih lica bi bilo radije izuzetak nego pravilo.²³

Značajan imunitet koji se predviđa u korist službenih lica međunarodne organizacije jeste imunitet od sudskog postupka za službena akta i djela učinjena u službenom svojstvu i nakon prestanka funkcije u međunarodnoj organizaciji.²⁴ Da ne bi bilo sumnje u pogledu konkretnih lica koja uživaju privilegije i imunitete, ugovori o sjedištu uvode institut notifikacije nadležnih organa države domaćina, što je u praksi ministarstvo nadležno za inostrane poslove, o imenu i rangu službenog lica. Takođe se predviđa da država domaćin ovim licima izdaje odgovarajuće isprave koje treba da omoguće njihovu identifikaciju pred organima države domaćina.²⁵ U suštini, opšteprihvaćeno je pravilo da službena lica ne uživaju privilegije i imunitete za svoju ličnu korist već u interesu međunarodne organizacije u kojoj su zaposleni.²⁶

Poseban značaj se pridaje šefovima sekretarijata međunarodne organizacije i drugim visokim službenicima odgovarajućeg ranga. U pogledu službenih lica koji obavljaju ove funkcije, predviđa se da će uživati privilegije i imunitete analogne onima koji se priznaju šefovima diplomatskih misija u skladu sa međunarodnim pravom.²⁷

Kao što je slučaj sa odricanjem od diplomatskih imuniteta, postoji mogućnost da nadležni organ međunarodne organizacije odluči o odricanju od imuniteta i na taj način

²² Diez de Velasco Vallejo, M. (2002). *Op.cit.*, p. 55.

²³ Amerasinghe, C.F. (2005). *Op.cit.*, pp. 316-317.

²⁴ V. Section 38(a), Article VI, Agreement between the International Atomic Energy Agency and the Republic of Austria regarding the Headquarters of the International Atomic Energy Agency of 11 December 1957, INFCIRC/15, 1959; Section 37, Agreement between the Republic of Austria and United Nations regarding the Seat of the United Nations in Vienna of 29 November 1995, UN Treaty Series, Vol. 2023, Article 18, Headquarters Agreement between the International Criminal Court and the Host State of 7 June 2007, <https://www.icc-cpi.int/NR/rdonlyres/99A82721-ED93-4088-B84D-7B8ADA4DD062/280775/ICCBD040108ENG1.pdf>, 10.5.2017.

²⁵ V. Section 40, Agreement between the Republic of Austria and United Nations regarding the Seat of the United Nations in Vienna of 29 November 1995, UN Treaty Series, Vol. 2023.

²⁶ V. npr. Article 20, General Agreement on Privileges and Immunities of the Council of Europe of 2 September 1949, European Treaty Series, No. 2.; Article 30, Headquarters Agreement between the International Criminal Court and the Host State of 7 June 2007, <https://www.icc-cpi.int/NR/rdonlyres/99A82721-ED93-4088-B84D-7B8ADA4DD062/280775/ICCBD040108ENG1.pdf>, 10.5.2017; Amerasinghe, C.F. (2005). *Op.cit.*, p. 337.

²⁷ Section 38, Agreement between the Republic of Austria and United Nations regarding the Seat of the United Nations in Vienna of 29 November 1995, UN Treaty Series, Vol. 2023, Article 17(2), Headquarters Agreement between the International Criminal Court and the Host State of 7 June 2007, <https://www.icc-cpi.int/NR/rdonlyres/99A82721-ED93-4088-B84D-7B8ADA4DD062/280775/ICCBD040108ENG1.pdf>, 10.5.2017; Section 39, Agreement between the International Atomic Energy Agency and the Republic of Austria regarding the Headquarters of the International Atomic Energy Agency of 11 December 1957, INFCIRC/15, 1959; Section 19, Headquarters Agreement between the Government of the United Arab Emirates and the International Renewable Energy Agency of 3 June 2012.

omogućiti vođenje sudskog ili nekog drugog relevantnog postupka protiv službenog lica u pitanju. Međutim, u ovakvim situacijama se, po pravilu, vodi računa o značaju konkretnog akta službenog lica zbog kojeg se postavilo pitanje odricanja od imuniteta. Naime, potrebno je da nadležni organ ispita svrhu konkretnog akta i ako bi se utvrdilo da je isti učinjen radi ostvarivanja funkcije organizacije, odnosno da bi odricanje od imuniteta u datom slučaju otežalo ostvarivanje funkcija organizacije, onda ne bi bilo mjesta odluci kojom se organizacije odriče od imuniteta.²⁸

UTVRĐIVANJE UNUTRAŠNJEPRAVNOG SUBJEKTIVITETA MEĐUNARODNE ORGANIZACIJE

Pravni subjektivitet u unutrašnjem pravu omogućava nekom entitetu da stiče prava i obaveze, odnosno da pribavlja imovinu, da zaključuje ugovore i druge pravne poslove i da se koristi pravnim sredstvima za zaštitu svojih prava.²⁹ Međunarodne organizacije imaju potrebu da učestvuju u pravnom prometu u unutrašnjem pravu. Potreba za pravnim prometom se javlja na onim područjima gdje međunarodna organizacija djeluje, prije svega u državi sjedišta, kao i na teritoriji drugih država gdje organizacija može eventualno obavljati neke svoje aktivnosti.³⁰ Ovdje se postavlja pitanje na koji način i putem kojih pravnih instrumenata se nekoj međunarodnoj organizaciji dodjeljuje pravni subjektivitet u unutrašnjem pravu. Međunarodna praksa nema jedinstveno rješenje, i u pogledu različitih međunarodnih organizacija, primjenjuju se različiti instrumenti. Ipak, može se zaključiti da se kao relevantni pravni instrumenti koriste ugovor o osnivanju, zatim ugovori kojima se utvrđuju privilegije i imuniteti pojedinih međunarodnih organizacija i, konačno, putem ugovora o sjedištu. Pored ovih instrumenata, koji su akti međunarodnopravnog karaktera, pojedine države svojim unutrašnjim propisima uređuju ovo pitanje.³¹

Dodatno prethodnom, potrebno je razjasniti i pravni režim koji bi se primjenjivao na pravne poslove u koje ulazi međunarodna organizacija. Praksa pokazuje da se ugovori i pravni poslovi zaključuju u skladu sa lokalnim propisima, zavisno od mjesta na kojem se ugovor zaključuje, pod uslovom da se radi o ugovorima u kojima međunarodna organizacija nastupa kao poslovni subjekt, radi zadovoljavanja svojih potreba, kao što je nabavka robe, usluga i sl. koje su generalnog karaktera. Neki drugi pravni režim bi se mogao primijeniti ukoliko je tako ugovoreno ili, ukoliko bi se primjenjivale odredbe o rješavanju sukoba propisa, zavisno od predmeta ugovora i karaktera druge strane. S druge strane, ukoliko se radi o nekim ugovorima koji bi seicali specifičnih usluga, povezanih sa ciljevima i zadacima međunarodne organizacije u pitanju, moguće je da se relevantna pravna pitanja ovdje uređuju međunarodnopravnim aktima ili derivativnim pravom međunarodne organizacije u pitanju. Ovaj pristup je zauzet radi zaštite specifičnih interesa organizacije u pitanju.³² Ovdje je moguće uočiti određenu sličnost sa distinkcijom koja se uspostavlja u pogledu akata države koji imaju karakter *iure imperii*, i u pogledu kojih postoji nesporan

²⁸ Amerasinghe, C.F. (2005). *Op.cit.*, pp. 337-338.

²⁹ V. Article VII, Agreement between the International Atomic Energy Agency and the Republic of Austria regarding the Headquarters of the International Atomic Energy Agency of 11 December 1957, INFCIRC/15, 1959.

³⁰ Dailler, P., Forteau, M., Pellet, A. (2009). *Op.cit.*, p. 659.

³¹ *Ibid.*, p. 660.

³² V. slično: *Ibid.*

imunitet države jer se tiču onih poslova koji su u vezi sa državom kao suverenim entitetom, i onih koji se označavaju kao *iure gestionis*, koje mogu da preduzimaju sva pravna ili fizička lica, te se u vezi sa njima ne može priznati imunitet. U tom smislu, sudovi bi trebalo da ispituju prirodu i karakter konkretnog pravnog posla da bi utvrdili da li postoji imunitet ili ne, odnosno da li se protiv međunarodne organizacije može voditi sudski postupak.³³ Postoje primjeri ugovora o sjedištu koji isključuju imunitet od sudskog postupka u pogledu ugovora o kupoprodaji, pružanju usluga, zajmu, kreditu, garantijama i drugim transakcijama ili finansijskim obavezama, zatim u sporovima za naknadu štete koju je pokrenula treća strana zbog smrti, materijalne ili lične povrede izazvane u saobraćaju od strane službenog vozila međunarodne organizacije, kao i u pogledu postupaka koji se vode povodom protivtužbe u postupku koji je pokrenula međunarodna organizacija.³⁴ Smatramo da bi se radi prevazilaženja eventualnih komplikacija u praksi, ovo pitanje trebalo eksplicitno riješiti u ugovoru o sjedištu čime će se omogućiti pravna sigurnost u pravnom prometu i zaštititi položaj druge strane koja *bona fide* zaključuje ugovore sa međunarodnom organizacijom. Nadalje, utvrđeni imuniteti ne bi trebalo da organizaciji i njenim službenim licima daju lažni osjećaj nepodređenosti pravu države domaćina.

STATUS I RADNI ODNOSI MEĐUNARODNIH SLUŽBENIKA

Kadrovsku osnovu za djelovanje međunarodne organizacije čini njen sekretarijat ili administrativno tijelo u kojem su zaposleni šef međunarodne organizacije i službena lica, odnosno međunarodni službenici, koji obavljaju suštinske poslove iz nadležnosti organizacije i djeluju u ime organizacije. Ova se kategorija zaposlenih označava kao međunarodni službenici ili službena lica (eng. *International civil servants, Officials*). Pored njih, određene pomoćne poslove obavljaju i tehničko i poslušno osoblje.

Međunarodna praksa je pokazala da je potrebno omogućiti međunarodnim organizacijama da samostalno uređuju radne odnose svojih službenih lica. Ovo dalje znači da se pitanja statusa međunarodnih službenika ne mogu urediti nacionalnim propisima ni države domaćina niti neke države članice organizacije. Zbog toga, ugovori o osnivanju, u pravilu, predviđaju jasno ovlašćenje za organe međunarodne organizacije da usvajaju svoje unutrašnje propise kojima se ovo pitanje uređuje. Ovakva praksa je posebno prihvaćena od vremena djelovanja Društva naroda, a posebno nakon Drugog svjetskog rata, od kada se međunarodnim organizacijama priznaje značajnija uloga u međunarodnim odnosima.³⁵

Iako praksa poznaje različite tipove međunarodnih organizacija, načine sticanja statusa službenog lica, prirode i trajanja tog statusa, u literaturi se međunarodni službenik najčešće definiše kao lice koje je postavljeno na osnovu međunarodnog ugovora da djeluje, na kontinuiran i ekskluzivan način, u ime organizacije. U tom smislu, međunarodni

³³ V. Kreća, M. (2010). *Op.cit.*, str. 207; Amerasinghe, C.F. (2005). *Op.cit.*, pp. 321-322.

³⁴ Article 8, Agreement between the Council of Ministers of Bosnia and Herzegovina and the Governments of the Other SEECP Participating States, the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo on behalf of Kosovo in accordance with the UNSCR 1244 on the Host Country Arrangements for the Secretariat of the Regional Cooperation Council of 14 September 2007.

³⁵ Amerasinghe, C.F. (2005). *Op.cit.*, pp. 271-273.

službenik, ima određeni pravni status, slično i nacionalnim državnim službenicima, koji ga razlikuje od ostalih lica koja međunarodna organizacija može angažovati, kao što su eksperti, odnosno lica koja su zaposlena radi obavljanja pomoćnih poslova.³⁶ Da bi se međunarodnim službenicima omogućila nezavisnost u djelovanju, relevantni međunarodni ugovori – ugovor o osnivanju, konvencije o privilegijama i imunitetima i ugovori o sjedištu, predviđaju odgovarajuće imunitete i privilegije koje oni uživaju. U kontekstu radnog odnosa, predviđaju se oslobađanje od oporezivanja za prihode, naknade i druge prinadležnosti koje se ostvaruju na osnovu i u vezi sa radom u međunarodnoj organizaciji. Takođe, pitanje plaćanja doprinosa za socijalno osiguranje može biti regulisano na način da se isti ne uplaćuju u nacionalne fondove već posebne fondove međunarodne organizacije.³⁷ Radi toga, određene međunarodne organizacije uspostavljaju fondove penzijskog i socijalnog osiguranja na koje se ne primjenjuje zakonodavstvo države domaćina. Primanja koja se ostvaruju iz takvih fondova ne podliježu oporezivanju.³⁸

Međunarodni službenici zasnivaju radni odnos u sekretarijatu međunarodne organizacije i njihova prava i obaveze kao zaposlenih se uređuju aktima međunarodnog karaktera, na prvom mjestu uredbom o službenicima (eng. *Staff Regulations*) koje usvajaju nadležni organi međunarodne organizacije. Da bi se garantovao međunarodni karakter administrativnog kora međunarodne organizacije, na službeničke pozicije se zapošljavaju lica koji su državaljani svih država članica, i veliki broj ovih lica su stranci u državi sjedišta gdje efektivno obavljaju svoje službene dužnosti. Stoga, pored privilegija i imuniteta, koje im se garantuju, a kako smo gore naveli, potrebno je da se ugovorom o sjedištu predvidi da će njihov radni odnos biti uređen aktima organizacije, a ne zakonodavstvom države domaćina. Dakle, na ovaj način se mora obezbijediti njihova nezavisnost, u statusnom smislu, od države domaćina, ali i od ostalih država članica, uključujući i državu njihovog državljanstva. Naime, osnovni karakter međunarodnog službenika je da svoje zaposlenje ne dobija posredstvom države čiji je državaljin, već na osnovu posebnog postupka zapošljavanja i selekcije, po pravilu na osnovu javnog konkursa, a koju provode nadležni organi međunarodne organizacije. Službena lica međunarodne organizacije ne odgovaraju predstavicima država članica već isključivo hijerarhijski nadređenim službenicima i šefu sekretarijata u krajnoj instanci.³⁹

Osim potrebe da se garantuje nezavisnost službenih lica u domosu na nacionalne vlasti bilo koje države, praksa je pokazala da je nezavisno uređenje radnih odnosa službenih lica internim aktima međunarodne organizacije potrebno zbog nekoliko razloga. Na prvom mjestu, ovo omogućava da sva službena lica, koja su različitih državljanstava, uživaju jedinstven status i jednaka prava i obaveze prema poslodavcu. Nadalje, međunarodnoj organizaciji se daje sloboda djelovanja u odnosu na državu domaćina i države čiji su držav-

³⁶ Diez de Velasco Vallejo, M. (2002). *Op.cit.*, p. 90.

³⁷ V. Article 105(2), Charter of the United Nations; Article V, Convention on the Privileges and Immunities of the United Nations of 13 February 1946, *UN Treaty Series, Vol. 1, 1946-1947*; Section 37, Agreement between the Republic of Austria and United Nations regarding the Seat of the United Nations in Vienna of 29 November 1995, *UN Treaty Series, Vol. 2023*.

³⁸ V. Section 26 – 27, Agreement between the Republic of Austria and United Nations regarding the Seat of the United Nations in Vienna of 29 November 1995, *UN Treaty Series, Vol. 2023*.

³⁹ Daillier, P., Forteau, M., Pellet, A. (2009). *Op.cit.*, p. 698.

ljani u njoj zaposleni. Takvo normativno rješenje predviđa nezavisnost za sekretarijat kao administrativni aparat organizacije.⁴⁰

U literaturi se konstatuje da nacionalni sudovi skoro redovno priznaju imunitete međunarodnoj organizaciji u pogledu radnih sporova sa njihovim službenim licima.⁴¹ Takođe, službena lica međunarodne organizacije pravnu zaštitu svog statusa ostvaruju u skladu sa aktima organizacije, i to pred posebnim žalbenim komisijama, koje djeluju unutar organizacije, a zatim se predviđaju mehanizmi sudske zaštite pred međunarodnim tribunalima, bilo da pojedina organizacija uspostavi sopstveni administrativni tribunal, bilo da priznaje nadležnost nekog drugog administrativnog tribunala koji postoji na međunarodnom nivou.⁴²

Osim službenih lica, međunarodne organizacije zapošljavaju pomoćno i tehničko osoblje, i na njihove radne odnose se, po pravilu, primjenjuje zakonodavstvo države domaćina i ova kategorija zaposlenih ne uživa privilegije i imunitete koji se priznaju službenim licima.⁴³ Ovdje se radi o lokalno zaposlenom osoblju za one pozicije za koje je predviđeno da su pomoćnog karaktera i ne predstavljaju suštinske dužnosti u funkcionisanju međunarodne organizacije.

ZAKLJUČNO RAZMATRANJE

Ovaj članak razmatra međunarodnopravni značaj ugovora o sjedištu koji se zaključuje između međunarodne organizacije i države domaćina. Ugovor o sjedištu je određen kao bilateralni međunarodni ugovor koji se zaključuje sa ciljem da se utvrde uslovi pod kojima međunarodna organizacija, kao nezavisan entitet i subjekt međunarodnog prava, djeluje na teritoriji države u kojoj se nalazi sjedište njenog administrativnog aparata. U radu smo predstavili osnovne karakteristike ugovora o sjedištu, a zatim smo ukazali na nekoliko ključnih elemenata koje isti uređuje: privilegije i imunitete međunarodne organizacije, njenih službenih lica i drugih lica od značaja za njeno funkcionisanje, kao što su eksperti i predstavnici država članica, pravni subjektivitet međunarodne organizacije u pravnom sistemu države domaćina i radnopravni status međunarodnih službenika.

Analiza se zasniva na relevantnoj literaturi, ali i na određenom broju ugovora o sjedištu i drugih relevantnih međunarodnih ugovora koji tretiraju predmetnu materiju. Može se konstatovati da u međunarodnom javnom pravu, ne postoji jedinstven set pravila, običajne ili konvencionalne prirode, koji bi bio obavezujući za sve države u kojima međuna-

⁴⁰ Amerasinghe, C.F. (2005). *Op.cit.*, pp. 277-278,

⁴¹ *Ibid.*, p. 345.

⁴² Dailler, P., Forteau, M., Pellet, A. (2009). *Droit international public*, Paris: LGDJ, p. 699. Najilustrativniji primjeri su Administrativni tribunal Ujedinjenih nacija, Administrativni tribunal MOR-a čiju nadležnost je priznalo nekoliko desetina organizacija, kao i donedavno posotjeći Službenički tribunal Evropske unije.

⁴³ V. Article 21, Agreement between the Council of Ministers of Bosnia and Herzegovina and the Governements of the Other SEECP Participating States, the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo on behalf of Kosovo in accordance with the UNSCR 1244 on the Host Country Arrangements for the Secretariat of the Regional Cooperation Council of 14 September 2007.

rodne organizacije imaju sjedište. Pitanje položaja međunarodne organizacije je predmet specijalnog ugovornog režima kojim se uređuje odnos sa državom domaćinom. Iako se ne može tvrditi da postoji skup običajnih pravila koja uređuju odnos organizacije i države domaćina, ipak je moguće identifikovati da se određeni broj relevantnih pitanja rješava na skoro identičan način. Pri tome, kao uzor za odredbe ugovora o sporazumu i polazna tačka za definisanje relevantnog pravnog sistema, se koristi Konvencija o privilegijama i imunitetima Ujedinjenih nacija od 13.02.1946.

LITERATURA:

- Agreement between the Council of Ministers of Bosnia and Herzegovina and the Governements of the Other SEECP Participating States, the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo on behalf of Kosovo in accordance with the UNSCR 1244 on the Host Country Arrangements for the Secretariat of the Regional Cooperation Council of 14 September 2007
- Agreement between the International Atomic Energy Agency and the Republic of Austria regarding the Headquarters of the International Atomic Energy Agency of 11 December 1957, INFCIRC/15, 1959.
- Agreement between the Republic of Austria and United Nations regarding the Seat of the United Nations in Vienna of 29 November 1995, UN Treaty Series, Vol. 2023;
- Agreement between the United Nations and the United States of America regarding the Headquarters of the United Nations of 26 June 1947;
- Amerasinghe, C.F. (2005). *Principles of the Institutional Law of International Organizations*. Cambridge: Cambridge University Press
- Brownlie, I. (2001). *Principles of Public International Law*. Oxford: Oxford University Press, p. 703.
- CIJ, Avis du 8 juillet 1996, Licéité de l'utilisation des armes nucléaires, Rec.,
- Convention on the Privileges and Immunities of the Specialised Agencies of 21 November 1947, UN Treaty Series, Vol. 33, 1949;
- Convention on the Privileges and Immunities of the United Nations of 13 February 1946, UN Treaty Series, Vol. 1, 1946-1947;
- Dailler, P., Forteau, M., Pellet, A. (2009). *Droit international public*, Paris: LGDJ,
- Diez de Velasco Vallejo, M. (2002). *Les organisations internationales*. Paris: Economica
- General Agreement on Privileges and Immunities of the Council of Europe of 2 September 1949, European Treaty Series, No. 2
- Headquarters Agreement between the International Criminal Court and the Host State of 7 June 2007, <https://www.icc-cpi.int/NR/rdonlyres/99A82721-ED93-4088-B84D-7B8A-DA4DD062/280775/ICCBDO40108ENG1.pdf>, 10.5.2017.
- Klabers, J. (2009). *An Introduction to International Institutional Law*, Cambridge: Cambridge University Press
- Kreća, M. (2010). *Međunarodno javno pravo*, Beograd: Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu,
- Schreuer, C. (1993). „The Waning of the Sovereign State: Towards a New Paradigm for International Law?“, *European Journal of International Law*, Vol. 4
- Thomas, M.A. (1990). “When the Guests Move In: Permanent Observers to the United Nations Gain the Right to Establish Permanent Missions in the United States,” *California Law Review*, Vol. 78,
- UN Charter, <https://treaties.un.org/doc/publication/ctc/uncharter.pdf>, 3.5.2017.

Duško Glodić, Ph.D

Faculty of Law sciences, Pan-European University Apeiron, Banja Luka; mail: dusko.glodic@icloud.com

Importance From the International Law Perspective of the Headquarters Agreement For the Functioning of an International Organisation in the Host State

Abstract: This article explores the importance from the international law perspective of the headquarters agreement, concluded between an international organisation and its host State, for the functioning and accomplishment of missions of an international organisation, as of an entity situated in the host State. In that regard, the theoretical framework for the conclusion of a headquarters agreement, as well as the relevant international practice laid down the basis defining the issues that are expected to be settled by such an agreement. Based on the analysis of relevant international practices and having taken into account the fact that there is a number of different international organisations, being of different nature and established with different purposes, it was not possible to conclude that the contemporary international law defines a unified template to be used for the content of a given headquarters agreement. None the less, some concrete solutions, although made through direct negotiations between the parties, stipulate certain elements that are common to a large number of headquarters agreements. Such common core of headquarters agreements content is related to the privileges and immunities agreed in the favour of the international organisation, status of its officials, its legal personality in the host State legal system etc.

Key words: International organisations, Public International Law, Headquarters Agreement, Privileges and Immunities, International Civil Servants.